

"Vreugdevol in hoop" (cf. Rom 12:12)

Beste jongeren,

Afgelopen augustus ontmoette ik honderdduizenden van uw leeftijdsgenoten, die van over de hele wereld naar Lissabon waren gekomen voor de Wereldjongerendagen. Ten tijde van de pandemie, te midden van veel onzekerheden, hadden we de hoop gekoesterd dat deze grote viering van de ontmoeting met Christus en andere jongeren het licht zou zien. Die hoop kwam uit, en voor velen van ons die erbij waren, waaronder ikzelf, overtrof het alle verwachtingen! Wat was onze ontmoeting in Lissabon mooi! Een echte ervaring van transfiguratie, een explosie van licht en vreugde!

Aan het einde van de slotmis op het "Veld van Genade" gaf ik de volgende etappe van onze intercontinentale pelgrimstocht aan: Seoel, Korea, in 2027. Maar eerst vroeg ik u om in 2025 naar Rome te komen voor het Jubileum van de Jeugd, waar u ook "pelgrims van hoop" zult zijn.

Jullie, jongeren, zijn inderdaad de vreugdevolle hoop van een Kerk en een mensheid die altijd in beweging zijn. Ik zou jullie bij de hand willen nemen en met jullie de weg van de hoop willen bewandelen. Ik wil graag met jullie praten over onze vreugde en hoop, maar ook over het verdriet en de angst van ons hart en van de lijdende mensheid (cf. Pastorale Constitutie *Gaudium et Spes*, n. 1). Tijdens deze twee jaar van voorbereiding op het Jubileum zullen we eerst mediteren over de Paulinische uitdrukking "Vreugdevol in hoop" (cf. *Rom.* 12, 12), en dan zullen we dieper ingaan op die van de profeet Jesaja: "Zij die hun hoop op de Heer stellen [...] wandelen zonder vermoeid te raken" (*Jes.* 40, 31).

Waar komt deze vreugde vandaan?

"Heb de vreugde van de hoop" (*Romeinen* 12:12) is een aansporing van de heilige Paulus aan de gemeenschap van Rome, die een periode van zware vervolging doormaakte. In werkelijkheid komt de "vreugde van de hoop" die de apostel predikte voort uit het Paasmysterie van Christus, uit de kracht van zijn opstanding. Het is niet de vrucht van menselijke inspanning, vernuft of knowhow. Het is de vreugde die voortvloeit uit een ontmoeting met Christus. Christelijke vreugde komt van God zelf, van het feit dat we weten dat Hij van ons houdt.

Reflecterend op zijn ervaring tijdens de Wereldjongerendagen in Madrid in 2011, vroeg Benedictus XVI: "Waar komt vreugde vandaan? Hoe kan het verklaard worden? Er zijn zeker veel factoren die samen werken. Maar de doorslaggevende is [...] de zekerheid die voortkomt uit het geloof: ik ben gewild. Ik heb een missie in de geschiedenis. Ik word geaccepteerd, ik ben geliefd." En hij voegt eraan toe: "Uiteindelijk hebben we een onvoorwaardelijk welkom nodig. Alleen als God mij accepteert en ik daar zeker van word, weet ik voor eens en altijd: het is goed dat ik besta. [...] Het is goed om als mens te bestaan, zelfs in moeilijke tijden. Het geloof maakt ons van binnen gelukkig." (*Toespraak tot de Romeinse Curie*, 22 december 2011).

Waar is mijn hoop?

De jeugd is een tijd vol hoop en dromen, gevoed door de prachtige realiteiten die ons leven verrijken: de pracht van de schepping, relaties met familie en vrienden, artistieke en culturele ervaringen, wetenschappelijke en technische kennis, initiatieven die vrede, rechtvaardigheid en broederschap bevorderen, en nog veel meer. We leven echter in een tijd waarin hoop voor veel mensen, waaronder jongeren, de grote afwezige lijkt te zijn. Veel van uw medemensen, die oorlog, geweld, pesterijen en verschillende vormen van leed ervaren, vallen helaas ten prooi aan wanhoop, angst en depressie. Ze hebben het gevoel dat ze opgesloten zitten in een donkere gevangenis, waar ze de zonnestralen niet kunnen zien. Het hoge zelfmoordcijfer onder jongeren in veel landen is hiervan het dramatische bewijs. Hoe kunnen we in zo'n context de vreugde en hoop ervaren waarover Sint Paulus spreekt? Er is eerder een risico dat wanhoop de overhand neemt, de gedachte dat het zinloos is om goed te doen omdat het door niemand gewaardeerd of erkend zou worden, zoals we lezen in het boek Job: "Waar is dan mijn hoop? Wie ziet mijn hoop?" (*Job* 17:15).

Geconfronteerd met de tragedies van de mensheid, vooral het lijden van onschuldigen, vragen ook wij de Heer, zoals we in sommige Psalmen bidden: "Waarom?" Wij kunnen deel uitmaken van Gods antwoord. Door Hem geschapen naar Zijn beeld en gelijkenis, kunnen wij een uitdrukking van

Zijn liefde zijn die vreugde en hoop brengt, zelfs waar dat onmogelijk lijkt. Ik moet denken aan het hoofdpersonage in de film "Life is Beautiful": een jonge vader die er met fijngevoeligheid en verbeelding in slaagt om de harde realiteit om te zetten in een soort avontuur en spel, waarbij hij zijn zoon een "glimp van hoop" geeft door hem te beschermen tegen de verschrikkingen van het concentratiekamp, zijn onschuld te bewaren en te voorkomen dat menselijke slechtheid hem van zijn toekomst berooft. Maar dit zijn niet zomaar verzonden verhalen! Dit is wat we zien in het leven van zoveel heiligen die getuigen waren van hoop, zelfs te midden van de wreedste menselijke slechtheid. We denken aan de heilige Maximiliaan Marie Kolbe, de heilige Josephine Bakhita of het zalige echtpaar Józef en Wiktorja Ulma met hun zeven kinderen.

De mogelijkheid om hoop te wekken in de harten van mensen, gebaseerd op een christelijk getuigenis, werd op meesterlijke wijze benadrukt door de heilige Paulus VI toen hij eraan herinnerde: "Een christen of een groep christenen binnen de menselijke gemeenschap waarin zij leven [...] stralen op een heel eenvoudige en spontane manier hun geloof uit in waarden die het gewone te boven gaan, en hun hoop in iets dat wij niet zien, waarvan wij niet zouden durven dromen" (Ap. Exhort. *Evangelii nuntiandi*, n. 21).

De "kleine" hoop

Aan het begin van zijn gedicht over hoop spreekt de Franse dichter Charles Péguy over de drie theologische deugden - geloof, hoop en naastenliefde - als drie zussen die samen wandelen:

"De kleine Hoop schuift op tussen haar twee grote zussen
en niemand let ook maar een beetje op haar. [...]
Het is dit kleine dat alles aanstuurt.
Want Geloof ziet alleen wat is.
En ze ziet wat er zal zijn.
Naastenliefde houdt alleen van wat is.
En ze houdt van wat zal zijn.
[...]
In feite is zij het die de andere twee laat werken.
En ze meesleept.
En dat brengt iedereen op gang".
(*Le porche du mystère de la deuxième vertu*, Gallimard, 1986)

Ook ik ben overtuigd van de nederige, 'kleine', maar fundamentele aard van hoop. Denk er eens over na: hoe zouden we zonder hoop kunnen leven? Hoe zouden onze dagen eruit zien? Hoop is de specerij van het dagelijks leven.

Hoop, het licht dat schijnt in de nacht

In de christelijke traditie van het Paastridium is Stille Zaterdag de dag van de hoop. Tussen Goede Vrijdag en Paaszondag is het als een tussenstation tussen de wanhoop van de discipelen en hun Paasvreugde. Het is de plaats waar hoop geboren wordt. Op deze dag herdenkt de Kerk in stilte Christus' nederdaling in de hel. We kunnen dit in beeld zien op veel iconen. Ze tonen ons Christus, stralend van licht, die afdaalt in de diepste duisternis en daar doorheen gaat. En zo is het ook: God is er niet tevreden mee om met medelijden naar onze plaatsen des doods te kijken of om ons van ver toe te roepen, maar Hij treedt binnen in onze ervaringen van de onderwereld als een licht dat in de duisternis schijnt, en Hij triomfeert erover (cf. *Joh. 1, 5*). Een gedicht in de Zuid-Afrikaanse taal Xhosa drukt dit goed uit: "Hoewel alle hoop verloren is, wek ik met dit gedicht hoop op. Mijn hoop is gewekt omdat ik op de Heer hoop. Ik hoop dat we ons zullen verenigen! Blijf sterk in hoop, want de goede afloop is nabij".

Als we erover nadenken, hebben we het over de hoop van de Maagd Maria, die sterk bleef aan de voet van Jezus' kruis, er zeker van dat de "goede afloop" nabij was. Maria is de vrouw van de hoop, de Moeder van de hoop. Op Golgotha, "hopend op hoop" (*Rom 4,18*), liet zij de zekerheid van de opstanding die door haar Zoon was aangekondigd, niet uitsterven in haar hart. Zij was het die de stilte

van Stille Zaterdag vulde met een liefdevolle verwachting vol hoop, die de discipelen de zekerheid gaf dat Jezus de dood zou overwinnen en dat het kwaad niet het laatste woord zou hebben.

Christelijke hoop is geen gemakkelijk optimisme of een placebo voor goedgelovigen: het is de zekerheid, geworteld in liefde en geloof, dat God ons nooit alleen laat en dat Hij zijn belofte houdt: "Al ga ik door het dal van de schaduw des doods, ik vrees geen kwaad, want U bent bij mij" (*Ps 22:4*). Christelijke hoop is geen ontkenning van lijden en dood, maar een viering van de liefde van de Opgestane Christus, die altijd bij ons is, zelfs als Hij ver weg lijkt. Christus zelf is voor ons het grote licht van de hoop en het kompas in onze nacht, want hij is 'de stralende morgenster'" (Apostolische Exhortatie *Christus vivit*, 33).

Hoop koesteren

Als de vonk van hoop in ons is aangestoken, bestaat soms het risico dat die wordt gesmoord door de zorgen, angsten en lasten van het dagelijks leven. Maar een vonk heeft lucht nodig om te blijven schijnen en zichzelf opnieuw aan te wakkeren tot een groot vuur van hoop. Het is de zachte bries van de Heilige Geest die hoop voedt. Wij kunnen op verschillende manieren helpen om hoop te voeden.

Hoop wordt gevoed door gebed. Hoop wordt bewaard en vernieuwd door gebed. We houden de vonk van hoop brandend door te bidden. "Gebed is de primaire kracht van hoop. Je bidt en de hoop groeit, je gaat vooruit" (*Catechese*, 20 mei 2020). Bidden is als hoogte winnen: vaak als we op de grond zijn, kunnen we de zon niet zien omdat de lucht bedekt is met wolken. Maar als we boven de wolken uitstijgen, omhullen het licht en de warmte van de zon ons, en in deze ervaring vinden we de zekerheid dat de zon altijd aanwezig is, zelfs als alles grijs lijkt.

Beste jongeren, wanneer de dikke mist van angst, twijfel en onderdrukking je omringt en je de zon niet meer kunt zien, ga dan de weg van het gebed. Want "als niemand naar mij luistert, luistert God toch naar mij" (Benedictus XVI, Encycliek *Spe Salvi*, 32). Laten we elke dag de tijd nemen om in God te rusten, ondanks de angsten die ons belagen: "Mijn rust is bij God alleen, ja, mijn hoop is op Hem" (*Ps 61:6*).

Hoop wordt gevoed door onze dagelijkse keuzes. De uitnodiging van Sint Paulus om zich te verheugen in hoop, gericht aan de christenen van Rome (cf. *Rom 12,12*), vraagt van ons dat we heel concrete keuzes maken in ons dagelijkse leven. Daarom nodig ik u uit om een levensstijl te kiezen die gebaseerd is op hoop. Ik zal u een voorbeeld geven: op sociale netwerken lijkt het gemakkelijker om slecht nieuws te delen dan hoopvol nieuws. Daarom heb ik een praktische suggestie voor u: probeer elke dag een woord van hoop te delen. Word zaaiers van hoop in het leven van uw vrienden en alle mensen om u heen. Inderdaad, "hoop is nederig, en het is een deugd waaraan - laten we zeggen - elke dag gewerkt moet worden [...]. Elke dag moeten we eraan denken dat we het depot, dat de Geest is, in ons hebben werken met kleine dingen" (*Ochtendmeditatie*, 29 oktober 2019).

De fakkel van hoop aansteken

Soms gaat u 's avonds uit met uw vrienden en als het donker is, pakt u uw *smartphone* en doet u de zaklamp aan om licht te maken. Bij grote concerten bewegen duizenden van u deze moderne lampen op het ritme van de muziek en creëren zo een speciale sfeer. 's Nachts laat licht ons de dingen op een nieuwe manier zien, en zelfs in het donker verschijnt er een dimensie van schoonheid. Hetzelfde geldt voor het licht van hoop dat Christus is. Door hem, door zijn opstanding, wordt ons leven verlicht. Met hem zien we alles in een nieuw licht.

Er wordt gezegd dat wanneer mensen naar de heilige Johannes Paulus II kwamen om over een probleem te praten, zijn eerste vraag was: "Hoe ziet het eruit in het licht van het geloof? Een blik die door hoop verlicht wordt, doet de dingen ook in een ander licht verschijnen. Ik nodig u uit om deze kijk in uw dagelijkse leven over te nemen. Bezield door goddelijke hoop zijn christenen vervuld van een ander soort vreugde die van binnenuit komt. Er zijn en zullen altijd uitdagingen en moeilijkheden zijn, maar als we bewoond zijn door een hoop "vol geloof", zullen we ze het hoofd bieden in de wetenschap dat zij niet het laatste woord hebben, en zullen we zelf een kleine fakkel van hoop voor anderen worden.

Ieder van u kan er één zijn in de mate dat uw geloof concreet wordt en zich vastklampt aan de

realiteit en de verhalen van uw broeders en zusters. Denk aan de discipelen van Jezus die hem op een dag op een hoge berg zagen stralen met een glorieus licht. Als zij daar waren gebleven, zou het voor hen een prachtig moment zijn geweest, maar de anderen zouden buitengesloten zijn. Zij moesten naar beneden komen. We moeten niet weglopen van de wereld, maar houden van onze tijd waarin God ons geplaatst heeft, niet zonder reden. We kunnen alleen gelukkig zijn door de genade die we hebben ontvangen te delen met de broeders en zusters die de Heer ons dag na dag geeft.

Beste jongeren, wees niet bang om de hoop en vreugde van de Opgestane Christus met anderen te delen! Koester de vonk die in je is ontstoken, maar geef hem tegelijkertijd weg: je zult zien dat hij zal groeien! We kunnen christelijke hoop niet voor onszelf houden, zoals een mooi sentiment, want het is voor iedereen bedoeld. Sta vooral dicht bij uw vrienden die misschien aan de buitenkant glimlachen, maar aan de binnenkant huilen, arm van hoop. Laat u niet besmetten door onverschilligheid en individualisme: blijf open, als kanalen waardoor de hoop van Jezus kan stromen en zich kan verspreiden in de plaatsen waar u woont.

"Hij leeft, Christus, onze hoop, en hij is de mooiste jeugd van deze wereld" (Apostolische Exhortatie *Christus vivit*, n. 1). Dit schreef ik u bijna vijf jaar geleden, na de Jongerensynode. Ik nodig u allen uit, vooral degenen die betrokken zijn bij het jeugdpastoraat, om het slotdocument van 2018 en de Apostolische Exhortatie *Christus vivit ter hand te nemen*. De tijd is gekomen om samen de balans op te maken en hoopvol te werken aan de volledige uitvoering van deze onvergetelijke Synode.

Laten we ons hele leven toevertrouwen aan Maria, Moeder van Hoop. Zij leert ons om Jezus, onze vreugde en hoop, in ons te dragen en aan anderen te geven. Goede reis, lieve jonge mensen! Ik zegen jullie en begeleid jullie in gebed. En jullie ook, bid voor mij!

Rome, Sint-Jan Lateranen, 9 november 2023, Wijdingsfeest van de Lateraanse Basiliek.

FRANCISCUS